

TUTUNANLAR

Emre Özgenç Ekici

Editör

Ayşe Sağlam

Kapak Tasarımı

Yusuf Anar

Son Okuma

Büşra Şahin

Mizanpaj

Neşe Siyamoğlu

ISBN: 978-625-7237-50-5

1. Baskı: Haziran 2022

Bu eserin bütün hakları saklıdır. Yayınevinden ve Yazardan izin almadan kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopya edilemez, çoğaltılamaz ve yayımlanamaz.

Yazardan Direkt – Türkiye

Yazardan Direkt Elektronik İletişim Tanıtım Paz. ve Tic. Ltd. Şti

Altuntepe mah. İstasyon Yolu sok. No: 3/1

Maltepe / İstanbul

Tel: 0216 3011213

Sertifika No:47456

Baskı ve Cilt

VADİ GRAFİK TASARIM VE REKLAM LTD.ŞTİ.

Yenimahalle / ANKARA

Sertifika no: 47479

İçindekiler

Önsöz ve Okuma Kılavuzu	1
Giriş	3
Bölüm 1	
0-3 Yaş - Doğum ve Bebeklik	5
Bölüm 2	
3-6 Yaş - Kreş	9
Bölüm 3	
7-10 Yaş - İlköğretim (1-4. Sınıflar)	11
Bölüm 4	
11-14 Yaş - Ortaöğretim (5-8. Sınıflar)	14
Bölüm 5	
15-18 Yaş - Lise (9-12. Sınıflar)	18
Bölüm 6	
19-22 Yaş - Üniversite	31
1. Din, İnanç, Hukuk;	33
1.a. İyiliğe, Kadınlara, Hayvanlara ve Kendinden Olmayana Karşı Bakış Açısı	34
1.b. Hukuki ve Toplumsal Bakış Açısı	38
1.c. Bireysel Bakış Açısı - İbadet Etme, İçki İçme ve Cinsellik	38
1.d. Dinlerin ve Mezheplerin Karşılaştırması	40
2. Kapitalizm ve Sosyalizm	46
3. Türkler ve Milliyetçilik	50
3.a. Diğer Irklara Karşı Bakış Açısı ile Milliyetçilik	52
3.b. Kendi Kültürüne Saygı ve Sahiplenme Konusu	52
3.c. Siyasi Milliyetçilik	55
3.d. Türklerin Ekonomik ve Bilimsel Olarak Gelişmek İçin Yapmaları Gerekenler	56
4. Bilim	65
5. Evrim Teorisi	67

6. Yakın Tarih, Atatürk, İsmet İnönü, Adnan Menderes	69
6.a. Medeni Hukuk	71
6.b. Örgün ve Bilimsel Eğitim	72
6.c. İnsan ve Vatandaşlık Hakları	72
6.d. Demokrasi ve Cumhuriyet	73
7. Sanat, Spor	76
8. Ölüm	77
Bölüm 7	
23-30 Yaş - Çalışma Hayatı Giriş, Evlilik ve Çocuk Yapma	84
Bölüm 8	
30-45 Yaş - Çalışma Hayatı Yükseliş	138
Bölüm 9	
45 - 55 Yaş - Çalışma Hayatı	144
Bölüm 10	
55-65 Yaş - Kendi Hastalıklarının Yönetimi, Öğretici Rollere Soyunma	152
Bölüm 11	
65 Yaş ve Sonrası - Kendi Ölümünü Planlama	154
Bölüm 12	
Kaynakça	162

Önsöz ve Okuma Kılavuzu

Bu kitap, bir küçük kızın hayatını, doğumdan ölüme kadar her yol ayrımına ayrı bir bölüm ayırarak, olabildiğince sıkmadan iyimser bir bakış açısı ile kısaca anlatıyor.

Her bir bölüm, bu kızın hayatının o döneminde tanıştığı yeni kavramları en başından anlaması, araştırması, sorgulaması, değerlendirmesi ve seçimler yapması üzerine kurulu.

Özetle kitabın içerisinde, bu genç kızın; doğumu, eğitimi, ergenliği, cinsel hayatı, dini, kıyafet seçimi; milliyetçilik, kapitalizm, sosyalizm, dünya ve ülke tarihi, çalışma hayatı, ölüm, sanat, spor, bilim ve hukuk gibi kavramları tanınması, bunlar ile ilgili kendince değerlendirmeleri ve kendi seçimleri yer alıyor.

Kitap, deneme ve günlük gibi kaleme alındığı için kitabı sıra ile okumak mümkün olduğu gibi birbirinden bağımsız bir şekilde, ilgili bölüme odaklanıp sadece o bölümü de okuyabilirsiniz. Bu kitabın, bu küçük kızın bunca kavramın içerisinde belirli metotlar uygulayarak nasıl çıktığından yola çıkarak herkese yardımcı olmasını diliyorum.

Bu kitabı, akıllı kızım Berrak Ada'ya adıyorum.

Giriş

Biliyorum, burada yazılanların çoğunu önceden hiç düşünmediniz veya düşünecek fırsatı bulamayarak üzerinden hızlıca geçmek zorunda kaldınız. Toplum veya diğerleri tarafından, sizler için önceden verilmiş kararları tekrarlıyor ve arkanızı dönmeden hayatın kendi hızı ile durmadan gidiyorsunuz. Merak etmeyin, ben de öyleyim ama artık buna bir dur, demeliyim.

Küçüklüğümden itibaren zamanı düşünürüm; düşünmeyi de severim. Zamanla oynamayı, gelecekle ilgili fikirler yürütmeyi, tarih kitaplarını...

Bu kitap bana bu fırsatı verdi. Hayatımda ilk defa zamanla oynadım; doğdum ve öldüm.

Zamanla oynarken tüm karşı karşıya kaldıklarımı tekrar düşündüm. Zamanla oynadım ve önceden benim yerime verilmiş kararlarla tekrar yüzleştim, yeni kurallar ve kararlar edindim.

Elinizdeki kitap, kendimle yüzleşme, yüzleşirken de bazı yöntemler keşfetme çalışması.

Kısaca istiyorum ki bu kitap mutsuzluklara çare olsun; zamana, hayata, bizim yerimize verilmiş tüm seçimlere biraz da olsa meydan okusun. Kısa bir süre de olsa zaman dursun.

mutsuzluk
sağ salim demesinler hiç
bir tane değil ki
yolumun engelleri...
görünmezdir kimse bilmez düşüncelerimi
mutsuzluk işte çok kuvvetli elleri...
bırakmaz, serttir, kirletiverir
hiç yoktan acıtır beni...

meşdan okuma
ne zaman öldürdüler seni,
kalk artık gözlerin kapalı dövüşemezsin...
tependen bakanları görmeden,
onlar ölmeden, yenilemezsin...

Bölüm 1

0-3 Yaş - Doğum ve Bebeklik

Soğuk bir uyanış, bir nefes ve dünyaya geliş... Tatmayanların görselleştirdiği gibi mutlu bir sahne, bir yenilik değil, geçmiş problemlerin bir devamı veya geçmişte ie atılan tüm gerçeklerin gerçekleşmesi. Bu bir milat değil. Aksine annenin geçmişten gelen duyguları, belki babaya ve onun ailesine güveni, belki de yaşadığı onca sağlık problemi ve tüm bu streslerin ortaya dökülmesi... Bu ağlama sesi ne bir başlangıç ne de bir son. Hayat meşgalesi, hatta hayat savaşının ilk top atışı bu. Hayatın sihri, basitliği, inceliği, kapsayıcılığı, atışması, mutsuzluğu, mutsuzluktan sonra gelen umudun adı; bir doğum. En önemli özelliği, etrafa mutluluk saçması veya krizler değil, büyük bir değişimin ve yeni bir hayatın sancısı, merakı olması.

Bu doğum; babanın ve annenin, doğum öncesi yaşadıkları maddi sıkıntıların çoğunlukla hiç de duygusal olmadan karşılaştığı eşi ile yaşadığı ev düzeni ve ev iř paylaşımı problemlerinin, eşlerin aileleri ile yaşadıkları problemlerin, çalışmak için uğraştığı iř bulma veya bulduğu içi sevememe; yoğun çalışma stresi ve maddi problemler içerisinde yaptığı evliliğin, "Hangi hastanede doğum yapacağız?", "Bebek kız mı, erkek mi, sağlıklı mı?" gibi bazı soruların cevabı ve sonucu. Bu doğum, hayatın makro stresi ile bebeğin mikro düzeyde gülümsemesi arasındaki sihirli savaşın başlangıcı.

Doğan bebek, her bebek gibi sıcacık; ilk ağlaması sonrasında uzun süre sessizce anne ve babasını izleyen, hayatın ilk streslerinden hayatı öğrenmeye çalışan; dolu dolu gözleri, incecik teni, tiz ağlaması ile normalden sıcak bir evin kokusuna sahip ve normal doğumdan dolayı şekilsiz bir bebek. İlk duası, sağlıklı doğduğu ve geleceğinin sağlıklı devamı için aile büyükleri tarafından yapılan bir dua. Artık tüm aile rahatlıkla kişisel tartışmalarına ve streslerine dönebilir. Kime benziyor, sorusunun cevabı ise her dönem bir başkasına...

Bir hayatı seyirlik kılan hatıralar; yaşanan problemler, yaşanan değişimler, büyük öğrenimler, kazanılan başarılar, başarısızlıklar, teklifler ve seçimler... Henüz doğan ufacık bir kız çocuğu demek, yoğun bir kararlar silsilesi demek. Aile zor da olsa bunu öğreniyor.

Kundaklanacak mı? Babasının, bu konu hakkında sonradan yanlışı olduğunu öğreneceği bir fikri var. "Kundak çok geçmişte kaldı, hayır!" diyor. Çokbilmiş bir eda ile söylediği için diğerleri dinliyor ve çocuk kundaklanmıyor. Bilgisizce yaptığı bu yorumlardaki kararlığına kendisi bile şaşırıyor. Gelecekte bu karar, onları çok yoracak.

Bebek, anne sütü ile beslenecek mi? Tabii ki bebek, birçok zorlu seans sonrası emmeye başlıyor. Bebek aç olduğu için annesinin memesini kanatana kadar emiyor. Neyse ki bazı kremler bu sorunun çaresi. Annesini uzun süre emmesi gerektiği konusunda herkes hemfikir olsa da bu kararın, aile içerisindeki uyku düzeni dâhil tüm düzeni sarsacağını da henüz bilmiyorlar.

Bir bebek nasıl uyutulur? Bu konuda birçok kitap var; okuyan anne ve baba bunu biliyor fakat bu konuda anneanne, dede gibi diğer aile üyelerinin de çok farklı fikirleri var. Aile en iyisine karar verdi. Ne ayaklarında ne yorganla sallayacaklar; yatağa koyacaklar ve bebek uyuyacak. Maalesef bu kararın da aileyi, saatler sürecektir uyutma seanslarına sürükleyeceğinin farkında değiller şimdilik.

Anne ve baba çalışıyor; annenin üç dört aylık ek izni var. Peki, ondan sonra çocuğa kim bakacak? Bu konuda da alternatifler arasında en güçlü olan 'anneanne' seçeneğine yöneldiler. Kreşler genelde bu yaşlardaki bebeği zaten almıyor, bunu biliyorlar. Bu karar, güzel bir karar. Trafikte çok cebelleşme yaşamaları hariç. Emzik kullanacak mı? "Tabii ki hayır, dişleri bozulur." diyerek doğru karara yöneliyorlar. Bu karar da onların hemen değiştireceği kararlar arasındaki yerini alıyor. Kritik aşamaların hızla geçilmesi onları sevindiriyor fakat gidecekleri hayat yolu, onlara başka sürprizler hazırlıyor. Bebek kundaklanmadığı için

çok sık uyanıyor; uykusuzluk, anne ve babada yorgunluklara sebep oluyor, stres seviyesi artıyor.

Anne sütü çok faydalı fakat sürekli -daha da açmak gerekirse kırk beş dakikada bir- annesini isteyip emen bir çocuk, lohusa sendromunu daha da derinleştiriyor. Anne, artık sürekli kendisine yapışık bir canlı ile sorunlar yaşıyor. Bu durum, anne ile bebek arasını geriyor; bu da babaya yansıyor. Babanın hafif bilgisizliği, bu stresin sebebini anlayamayışı ve suçlayıcı tarzı, yüksek sesler, ağlama, bağırma, hatta bazen ufak itişme, cam ve çerçeveye kadar giden yolu tetikliyor. Baba, anneyi çocukla ilgilenmemekle; anne ise babayı her şeye karışmak, yeterince yardımcı olmamak ve kendisini anlamamakla suçluyor. Bu kutuplaşma, mavi ve kırmızı köşede¹ kalıcı hâle gelecek bir içermeye sebep olacak. En önemlisi, anlaşmazlık ve birbirinden kopma süreci çok hızlı baş gösteriyor. Artık bu ilişki için her kelime bir düşman. Stres seviyesinin artması, bebeğin rahat uyuması için emzik kullanımına doğru sürüklüyor. Emzik hafif de olsa rahatlatıyor. Bahsedilenden daha masum bir şey olduğu çabuk anlaşıldı. Bebeğin uykuya dalması hâlen sorun, uzun uyutma seansları herkesi yoruyor. Bu karardan da hemen dönüp, bebeği ayakta sallamanın da çok kadim ve masum olduğu fikri aile tarafından kabul görüyor. Bu kararlar, zaman alıcı görüşme ve kavgaların neticesinde alınıyor, fakat sonuç olumlu yansıyor.

Bir bebek için hayatın başlangıcı, hayatın kendisi gibi yaşıyor; doğduğu yerin onu sevmesine rağmen sürekli bir çatışma içerisinde. Anne-baba, anne-anneanne, baba-anneanne, anne-babaanne gibi birçok çatışma noktası artık gözle görülür. Her şey bebeğin mutluluğu için yapıldı fakat kim daha iyi yapacak kaygısı çatışmalara yol açtı; çatışmalar ise bebeğin mutluluğunu gölgeledi.

Bu ufacak kız; ilk üç yılını bu döngüde, çatışma havuzunda, çok da yükseğe çıkmayan ama kokusunu alabildiği bir gerginlik çıkmazında geçiriyor. Bu, hepimizin kendi bebekliğinden hayal

1 Mavi köşe ve kırmızı köşe, spor müsabakalarındaki genel söylem. (y.n.)

meyal hatırladığı hayat savaşının birinci dersi. İçinde roman-tizmden uzak anlık gülümsemeler, anlık hediyeleşmeler ve sürpriz günler varken makro seviyede yaşanan sürekli bir çatışma ve belirsizlik alt yazısı.

Aile, bu çatışmalar esnasında her bebeğin aslında uyku, emme ve yemek yeme, gaz ve boşaltım konularından en azından bir veya fazlasında problem yaşadığını bilmiyor. Normal bir çocuk bile olsa değiştirdiği aile, rutinin âdeta hesabını ödüyor. Bu çatışmalar ve kaotik iletişimsizlik içerisinde zorunlu iletişimler, zorunlu bir rutin oluşturuyor. Bu rutin, bu ailenin ve çok minnacık bebeğin üç yıl kadar büyümesini sağlıyor.

Her bebek gibi bir yaşında yürüyor ve aynı yaşta ek gıdalara başlıyor. İki yaşında emmeyi bırakıyor ve konuşmaya başlıyor. Üç yaşında ise tuvaletini söylüyor. Göbek bağının temiz tutulmasının önemini de aile anladı. Bunların her birisi uzun planlamalar, aile içi çatışmalar neticesinde karar verilip uygulanıyor. Yürümesi ve konuşması kendiliğinden olsa da ek gıdalara başlangıç, ek gıdaların seçimi ve diğer detaylar; "Televizyon karşısında mı yemek yemeli?", "Yemeği nasıl yemeli, dökerse ne olur?", "Hangi yemekleri, neden yemiyor?", tuvaletini söyleme eğitimleri, tuvaletini eve yaptığı zaman temizlenmesi, "Televizyon izlerse nasıl izlemeli?", "Gazı nedeni ile sürekli ağladığı zaman ne yapmalı?" gibi soru ve detaylar çoğu stresin sebebi. Çocuk kendisini, ailesine zorla öğretiyor. Aile bu yorgunluğu günlük olarak yaşadı ve bunlar hep bir anlaşmazlık anısı olarak kaldı. Sinirlerine hâkim olamayıp bağırdıkça bu ufacık çocuk elindeki oyuncuğa sarıldı ve hayat sevgisi biraz daha gerçeklikle buluştu.

Kız çocukları, erkeklere göre daha az yaramaz; aile bunun farkında değil. Tek bebeklerinin hayatını çok ciddiye alıyor, sadece bu dünya eşittir bebek felsefesi, artık her yanı ile aileye hâkim.

Bebeklik dönemi, belki de gerçeği yansıtmayan birçok gülümseyen, oynanmış fotoğraf ile çocukluk dönemine kendini bırakıyor.